

Jaarverslag 2021

Een koers hoog aan de wind

Jaarverslag 2021

Een koers hoog aan de wind

Inhoud

VOORWOORD	5	5 JAARREKENING 2021	28
1 DIRECTIEVERSLAG	6	5.1 Balans per 31 december	29
1.1 Missie	6	5.2 Staat van baten en lasten	30
1.2 Activiteiten en instrumenten	6	5.3 Kasstroomoverzicht	31
1.3 Omgeving	7	5.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	32
1.4 Leden	9	5.5 Verschillenanalyse	33
1.5 Woord van dank	9	5.6 Toelichting op de balans	34
FOCUS OP DUURZAAMHEIDSTHEMA'S	11	5.7 Toelichting op de staat van baten en lasten	37
2 VERSLAG VAN HET BESTUUR	12	5.8 Begroting 2022	39
3 DE VERENIGING VAN BELEGGERS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING	14	6 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT	41
3.1 Het VBDO team	18	7 DUURZAME BEDRIJFSVOERING	44
3.2 Het VBDO bestuur	20	7.1 Sociale prestaties	44
4 ACTIVITEITEN VAN DE VBDO	22	7.2 Milieuprestaties	45
4.1 Engagement	22	7.3 Afdruk certificaat Climate Neutral Group	48
4.2 Benchmarks	23	Bijlage 1	
4.3 Thought Leadership	24	Institutionele leden	49
4.4 VBDO jubileum	26	Bijlage 2	
		Engagement met beursgenoteerde bedrijven	50
		Bijlage 3	
		Milieubelasting en achtergronden berekening	52
		Bijlage 4	
		GRI-index	53

**De Vereniging van Beleggers
voor Duurzame Ontwikkeling**

Pieterstraat 11
3512 JT Utrecht

030 – 234 00 31
E info@vbdo.nl

KVK # Amsterdam 40538.966

Voorwoord

De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling zet zich sinds 1995 in voor een duurzame kapitaalmarkt. Wij zijn ervan overtuigd dat een meer duurzame en verantwoorde kapitaalmarkt leidt tot een gezondere en meer rechtvaardige wereld.

Net als in 2020 bleef ook dit jaar de wereld worstelen met de pandemie. Hoewel onze organisatie zich vorig jaar al grotendeels heeft aangepast aan de nieuwe situatie, bleek verdere flexibiliteit noodzakelijk. Ter illustratie: ons 25-jarig jubileum kon na ruim een jaar uitstel eind november toch eindelijk plaatsvinden, maar er werd ons op moment supreme verzocht te wisselen van fysiek naar online. Uiteindelijk weet ons team keer op keer deze en andere uitdagingen succesvol het hoofd te bieden. We hebben dan ook weer alle vertrouwen in een succesvolle inzet en ontplooiing van onze activiteiten voor het komende jaar.

De VBDO doet verslaglegging volgens de G4 richtlijnen van het Global Reporting Initiative. De vereniging besteedt ook aandacht aan de afbakening van haar activiteiten en aan de materialiteit ervan. Daarnaast vindt er controle plaats door een externe accountant.

Wij kunnen ons werk niet doen zonder onze particuliere en institutionele leden, die ook in dit moeilijke jaar de vereniging zijn blijven ondersteunen. Dank aan alle leden voor hun bijdragen. We moedigen samenwerking aan en nodigen u dan ook uit om te allen tijde met ons in gesprek te gaan.

Met hartelijke groeten,

Angélique Laskewitz
Algemeen directeur VBDO

1. Directieverslag

De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling zet zich sinds 1995 in voor het verduurzamen van de kapitaalmarkt. Jaarlijks publiceren wij ons jaarverslag over het voorgaande kalenderjaar. Het vorige verslag is gepubliceerd in mei 2021 over het jaar 2020. Dit jaarverslag geeft u een beeld van onze activiteiten in 2021 en de impact daarvan.

We hebben in het boekjaar 2021 een negatief resultaat geboekt. De voornaamste bijdragers aan de omet waren het uitvoeren van onderzoeken en inkomsten uit ledencontributie.

1.1 MISSIE

Als onafhankelijke vereniging zijn we sinds 1995 een gedreven aanjager, motivator en kennisleider voor verantwoord beleggen en voor verankering van duurzaamheid bij ondernemingen. Met respect en deskundigheid helpen wij organisaties bij het maken van keuzes die verder kijken dan enkel financieel gewin, maar ook sociale, milieu en bestuurlijke aspecten in overweging nemen.

Onze leden bestaan uit institutionele en particuliere beleggers, alsmede een aantal vooraanstaande NGO's. We vertegenwoordigen daarmee ruim 75% van het door Nederlandse beleggers geïnvesteerd vermogen en worden gezien als een belangrijk en gerespecteerde gesprekspartner voor onder meer de media en politiek.

We geven invulling aan onze missie door middel van drie instrumenten:

1. Engagement: We verankeren duurzaamheid in de bedrijfsvoering van grote beursgenoteerde organisaties, door het stellen van kritische vragen op hun algemene aandeelhoudersvergaderingen (AVA's);

2. Benchmarking: Deze vergelijkende onderzoeken beoordelen hoe bedrijven scoren op het gebied van duurzaamheid of transparantie. Hiermee wordt gebruik gemaakt van concurrerende kracht van de markt, waardoor organisaties gestimuleerd worden steeds beter te presteren ten opzichte van elkaar en zichzelf.

3. Thought leadership: Kennisdeling staat bij de VBDO centraal. Dat laten we onder meer zien door het publiceren van themastudies en het organiseren van multi stakeholder events zoals ronde tafels en seminars.

1.2 ACTIVITEITEN EN INSTRUMENTEN

We geven onder meer invulling aan onze missie door het publiceren van benchmarks en themastudies, het organiseren van ronde tafels en seminars en het stellen van de juiste, kritische vragen op aandeelhoudersvergaderingen. Dit doen we graag in samenwerking met andere partijen.

De activiteiten van de VBDO richten zich met name op Nederland, maar waar gevraagd of nodig opereren wij wereldwijd.

1.2.1 AANJAGEN DOOR ENGAGEMENT

De VBDO voert als lobbyorganisatie een actieve en betrokken dialoog met de grootste Nederlandse, beursgenoteerde ondernemingen. We bezoeken

jaarlijks ongeveer 40 AVA's (algemene vergadering van aandeelhouders), waarop we kritische vragen stellen over hun duurzaamheidsprestaties. Tijdens deze vergaderingen verzoekt een VBDO-woordvoerder om specifieke toezeggingen op milieu-, sociale en bestuurlijke thema's.

Door middel van engagement zetten we duurzame bedrijfsvoering hoog op de agenda van het bestuur en jagen we bedrijven aan tot het steeds hoger leggen van de lat.

1.2.2 MOTIVEREN MET BENCHMARKS

De VBDO heeft als waakhond van de financiële sector, een leiderschapspositie op het gebied van het ontwikkelen en uitvoeren van benchmarks. Deze vergelijkende onderzoeken maken prestaties van bedrijven op het gebied van verantwoord en duurzaam beleggen helder en inzichtelijk.

Bij het uitgeven van benchmarks wordt gebruik gemaakt van concurrerende kracht van de markt. Dat wil zeggen dat organisaties door openbare beoordeling in een benchmark gemotiveerd worden tot steeds betere prestaties ten opzichte van elkaar en zichzelf.

Als onze benchmarks worden uitgegeven in het Engels. De bekendste voorbeelden zijn onze jaarlijkse benchmark *Responsible Investment by Pension Funds*, de *VBDO Tax Transparency Benchmark* en onze tweejaarlijkse benchmark *Responsible Investment by Insurance Companies*.

1.2.3 KENNISDELING VANUIT THOUGHT LEADERSHIP

Als netwerk- en kenniscentrum is de VBDO altijd op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van duurzaam beleggen. We delen deze kennis onder meer door het organiseren van rondetafelgesprekken, seminars en masterclasses.

Onze themastudies, white papers en andere publicaties worden openbaar beschikbaar gesteld en verschijnen regelmatig in de landelijke media en vakbladen.

1.3 OMGEVING

De VBDO voert haar missie uit in een landschap dat continue meer en meer blijft bewegen richting duurzame ontwikkeling.

1.3.1 WET & REGELGEVING

In 2021 is er nieuwe duurzaamheidsregulering gestart. In maart is de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR, level 1 requirements) ingegaan. Onder de SFDR zijn financiële dienstverleners verplicht informatie te verstrekken over de mate van duurzaamheid van hun financiële producten (artikel 6, 8 of 9).

De SFDR is opgesteld in lijn met (beoordeling naar aanleiding van) de EU taxonomie en de in april 2021 ingestelde Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). De CSRD is de uitgebreide opvolger van de bestaande Non-Financial Reporting Directive (NFRD), waaronder beursgenoteerde bedrijven verplicht zijn niet-financiële informatie op te nemen in hun jaarverslagen die een financieel risico met zich meedraagt.

1 Directieverslag

1.3.2 IMVO-CONVENANTEN

Convenanten voor internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (internationaal MVO) zijn een samenwerking [vanuit SER] tussen bedrijven, brancheorganisaties, overheid, vakbonden en maatschappelijke organisaties. Samen gaan ze aan de slag om misstanden zoals uitbuiting, dierenleed of milieuschade in kaart te brengen en te voorkomen. (Bron: imvoconvenanten.nl).

Er zijn IMVO-convenanten voor:

- Kleding & textiel;
- Banken;
- Goud;
- TruStone;
- Voedingsmiddelen;
- Verzekeringsector;
- Pensioenfondsen;
- Metaal;
- Sierteeltsector;
- Duurzaam bosbeheer;
- Hernieuwbare energie;
- Land- en tuinbouw.

Banken

Het IMVO-convenant van banken werd in 2019 afgerond en sloot af met een [monitoringsrapport](#) en [eindverklaring](#).

Pensioenfondsen

De Monitoringcommissie van het Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Pensioenfondsen heeft de resultaten van de tweede meting gepubliceerd (peildatum 30 juni 2021). De Stuurgroep reageert op de aanbevelingen uit het rapport.

De monitoringcommissie beveelt in haar [tweede rapport](#) aan verlichting te geven aan kleinere fondsen, de toegang tot Herstel en Verhaal te verduidelijken en om te versnellen om de doelen van het convenant te behalen. (Bron: imvoconvenanten.nl).

Verzekeraars

Het jaarthema voor het verzekeraarsconvenant was in 2021 Biodiversiteit. Diverse partijen binnen het Convenant waren actief in de Werkgroep Biodiversiteit en hebben een jaarplan opgesteld. (Bron: imvoconvenanten.nl).

1.3.3 SDG'S

De Sustainable Development Goals (SDG's), zijn zeventien vanuit de VN afgesproken doelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030. Ze zijn een mondiaal kompas voor uitdagingen als armoede, onderwijs en de klimaatcrisis. SDG Nederland is het netwerk van iedereen die in ons land aan de doelen wil bijdragen. (Bron: sdgnederland.nl)

1.3.4 VERGELIJKINGSSITES VERZEKERAARS

In 2019 startte de VBDO een samenwerking met de vergelijkingswebsite voor verzekeraars, Independer. De website richt zich op consumenten die op zoek zijn naar een nieuwe verzekering en vermeldt per verzekeraar een score voor duurzaamheid. Dit zijn dezelfde scores al die uit de meest recente versie van de VBDO benchmark voor verzekeraars. In 2020 werd de samenwerking uitgebreid naar de vergelijkingswebsite Pricewise. In 2021 heeft ook Polswijzer interesse getoond en onze scores ontvangen.

1.3.5 OVERIGE ONTWIKKELINGEN

Fossiel onder druk

De druk vanuit deelnemers van pensioenfondsen om hun fonds te laten desinvesteren in fossiel, neemt toe. Mede hierom stapte ABP eind oktober uit fossiel, evenals PME en Pensioenfondsen Horeca & Catering dit in hetzelfde jaar ook al deden. Hiermee lijkt een trend te zijn gestart, waarbij het argument dat het verbete-

ren van de sector vanuit het voeren van engagement voor sommige partijen niet langer opgaat.

Een andere, belangrijke ontwikkeling is dat Milieudefensie in mei 2021 een rechtszaak won tegen Shell, waarin de rechter besloot dat Shell zijn CO2-uitstaat met 45% moet reduceren in 2030, ten opzichte van 2019.

Toenemende focus thema biodiversiteit

In 2021 is het thema biodiversiteit geland in de financiële sector. Het aantal aanmeldingen voor de [Finance for Biodiversity Pledge](#) en het [Platform Biodiversity Accounting Financials \(PBAF\)](#) groeide sterk. Ook werd de Taskforce for Nature-related Financial Disclosures (TNFD) opgericht. Deze belangrijke netwerken en organisaties zullen de nodige push geven om verder biodiversiteit verlies te voorkomen, biodiversiteit te herstellen en natuurpositieve investeringen te realiseren.

Consolidatie Nederlandse asset managers

Onder Nederlandse vermogensbeheerders vindt de afgelopen jaren door toegenomen wet- en regelgeving en oplopende kosten een consolidatieslag plaats, waarbij kleinere beheerders worden overgenomen door grotere partijen als van Lanschot, Auréus en InsingerGillissen. Deze ontwikkeling werd onderstreept door de overname van NN Investment Partners door Goldman Sachs in augustus 2021.

1.3.6 BEURSPRESTATIES

Ondanks dat 2021 een woelig jaar was - doorlopende gevolgen van de pandemie, tekorten aan grondstoffen en halfabrikanten, enkele natuurrampen, stijgende energieprijzen - met vele, onzekere facturen voor onze

economie, bleven de beurzen wereldwijd onverminderd hard stijgen. De AEX kende over heel 2021 een stijging van 28%.

1.4 LEDEN

In 2021 heeft de VBDO zeven nieuwe institutionele leden mogen verwelkomen, namelijk Legel & General IM, PGB, KPN Pensioenfondsen, Pensioennavigator, Pensioenfondsen TNO, Trillium Asset Management en Klaverblad Verzekeringen. Daarmee stond eind 2021 het totale aantal op 75 institutionele leden en 380 particuliere leden. Daarmee is het aantal particulier leden voor het eerst in jaren gelijk gebleven. De communicatie met bestaande en nieuwe leden is belangrijk. De VBDO inventariseert steeds de wensen en belangen van de leden om de waarde van het lidmaatschap goede inhoud te geven.

1.5 WOORD VAN DANK

Er rest mij het uitspreken van mijn hartelijke dank aan al onze leden, partners, teamleden en vrijwilligers voor alle inzet en de mooie resultaten die we samen hebben behaald.

Met vriendelijke groeten,

Angélique Laskewitz

Algemeen Directeur VBDO

Focus op duurzaamheidsthema's

De focus van de VBDO lag in 2021 bij haar activiteiten op drie hoofdthema's: klimaatadaptatie, werkomstandigheden in de ketens en diversiteit.

KLIMAATADAPTATIE

Klimaatadaptatie is de overkoepelende term die gebruikt wordt voor de omgang met de gevolgen van klimaatverandering. De term omschrijft zowel vatbaarheid voor de negatieve gevolgen van klimaatverandering, als het omgaan met eventuele positieve effecten. De VBDO verwacht dat bedrijven risico's en kansen identificeren van fysieke gevolgen van klimaatverandering voor de eigen operaties en in de keten. Voor het beheersbaar maken van klimaatrisico's moeten bedrijven klimaatadaptatiestrategieën ontwikkelen. Ondernemingen zullen moeten laten zien dat deze strategieën context specifiek zijn, onderhevig zijn aan lokale stakeholderconsultatie en dat het bedrijf de klimaatbestendigheid onderzoekt van gemeenschappen waar het opereert.

Allesomvattende klimaatadaptatiestrategieën zorgen ervoor dat het bedrijf bestendig is tegen de impact van directe (acute en korte-termijn) klimaatrisico's, zoals hevige neerslag, hittestress en waterstress. Maar het houdt ook in: bestendig zijn tegen indirecte (chronische en lange-termijn) klimaatrisico's, zoals BBP-groei, degradatie van ecosystemen en migratie.

WERKOMSTANDIGHEDEN IN KETENS

Bedrijven beïnvloeden mensenrechten op welke plek of manier ze ook opereren. De VBDO verwacht van bedrijven dat ze de UN Guiding Principles on Business and Human Rights onderschrijven en de werkomstandigheden van werknemers in de keten hier onderhevig aan maken. Bedrijven kunnen het beste proactief werken binnen de sector, met lokale stakeholders en NGO's. Ook moeten ze samenwerken met leveranciers voor het verbeteren van due diligence praktijken, het stellen van relevante doelstellingen en het opstellen van KPI's voor het meten van vooruitgang.

DIVERSITEIT

De VBDO is van mening dat bedrijven de samenleving waarin zij opereren moeten weerspiegelen. Inclusieve samenlevingen worden gevormd door gelijke toegang tot informatie, hetzelfde betaald worden voor hetzelfde werk en gelijkwaardigheid van beslissingsbevoegdheid voor iedereen en speciaal voor uitgesloten groepen. De VBDO verwacht van bedrijven dat zij een allesomvattende strategie voor diversiteit ontwikkelen en relevant doelstellingen en KPI's opstellen voor het meten van vooruitgang.

2. Verslag van het bestuur

Ondanks de voortdurende pandemie was 2021 een succesvol jaar voor de VBDO, waarop het bestuur met volle tevredenheid terugkijkt. Met het behalen van alle doelstellingen is het strategisch beleidsplan 2018 – 2021 naar volle tevredenheid uitgevoerd.

2.1 STRATEGIE

2.1.1 POSITIONERING EN IMPACT

In 2021 heeft de VBDO haar impact verder kunnen vergroten, onder andere door een groter bereik te generen via publieke media, online events en de groei van eigen kanalen.

Qua realisatie van doelstellingen hebben ook dit jaar onder andere zowel de pensioenfondsen- als de verzekeraarsbenchmark en de studie over proxy voting bijgedragen aan het stimuleren van duurzame activiteiten van de kapitaalmarkt. Naar de toekomst kan daarbij sterker worden gestuurd op reële (real-world) impact.

De organisatie was al goed zichtbaar op thema's als klimaat en biodiversiteit en zal zich hierop blijven profileren.

Waar het gaat om langdurige samenwerking is het bestuur positief over de deelname aan en officiële benoeming van de VBDO als supporter van de Net-Zero Asset Owner Alliance. Naar de toekomst toe worden dergelijke, wellicht zelf meer langdurige samenwerkingen ten zeerste aangemoedigd.

2.1.2 LEDEN

Eind 2021 had de VBDO 75 institutionele leden. De leden die erbij zijn gekomen waren met name grotere partijen. Het bestuur is content met de ontwikkelingen, alsmede met de verhoogde interne efficiëntie en de gemotiveerde medewerkers.

2.1.3 FINANCIEEL

Voldoende financiële armslag is ondersteunend aan de VBDO om zich goed te kunnen focussen op haar missie. Er zijn conform doelstelling meer inkomsten gerealiseerd, met name dankzij ontvangst van meer contributiegelden.

2.2 BESTUUR

Het bestuur kwam in 2021 vier keer bij elkaar. De vergaderingen werden in overleg met de bestuursvoorzitter voorbereid door de directie. Aan de orde kwamen onder meer de strategie, het beleidsplan en de financiële stand van zaken.

2.3 RESERVE

De algemene reserve is afgenomen van € 198.276,- naar € 186.491,-. Het bestuur heeft als beleid een algemene reserve aan te houden ter grootte van maximaal zes maanden van de jaarlijkse begrote structurele lasten. Uitgaande van de structurele lasten in 2021 - dit zijn de personeels- en huisvestingskosten - ligt de gewenste omvang van de algemene reserve op ca. € 400.000,- t.o.v. € 386.000,- in 2020. De VBDO streeft ernaar de reserve tot dit bedrag te laten groeien binnen een termijn van vijf jaar.

2.4 FINANCIËLE RESULTATEN

Het behaalde resultaat komt uit op een tekort van - € 11.785,-.

Foto: Milagro Elstak

2.5 RISICOANALYSE EN BEHEERSING

De VBDO heeft doelen gesteld gebaseerd op de analyse van mogelijke risico's en de impact van onvoorziene gebeurtenissen. Om de algemene reserve verder aan te vullen en om de continuïteit van de organisatie te waarborgen, is er in 2021 volgens doelstelling – en met succes – ruim aandacht geweest voor de verdere uitbreiding van inkomsten van leden.

2.6 TOEKOMSTVERWACHTING

Vanaf 2022 werkt de VBDO conform het beleidsplan 2022-2025. Hierin streven we enerzijds naar handhaving en versterking van haar huidige positie als kennis- en netwerkorganisatie en anderzijds zal er aandacht komen voor specifieke thema's, waarbij het

uitgangspunt is de financiële sector te bewegen tot reële impact.

Voor een overzicht van de begroting 2022 wordt verwezen naar pagina 38 van dit jaarverslag. De VBDO heeft er alle vertrouwen in dat zij haar ambities zal realiseren. Voldoende financiële slagkracht maakt ook dat de VBDO verder kan investeren in haar medewerkers door het bieden van ontwikkelingskansen. De vooruitzichten voor 2022 zijn goed en het bestuur kijkt er met veel vertrouwen naar uit dat de impact van de VBDO zal blijven groeien in de toekomst.

Namens het bestuur bedank ik de leden voor het aan ons geschonken vertrouwen.

Jaap van Dam
Bestuursvoorzitter

3. De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling

De VBDO is de enige vereniging van aandeelhouders en beleggers in Nederland die zich specifiek richt op duurzaamheid, met als doel om de belangen te behartigen van de institutionele en particuliere leden die willen bijdragen aan de duurzame ontwikkeling van de kapitaalmarkt.

De ideale samenleving is volgens de VBDO een duurzame samenleving die voorziet in de behoefte van iedereen. Zowel nu, als in de toekomst. Een evenwichtige verdeling van aandacht voor sociale, ecologische en economische waarden is een voorwaarde voor een duurzame samenleving.

Geldstromen bepalen in belangrijke mate de vorming van een duurzame samenleving. Daarom richt de VBDO zich op het verduurzamen van de kapitaalmarkt. De kapitaalmarkt bestaat voor de VBDO uit meerdere partijen. Aan de ene kant zijn er de beleggers, zowel institutioneel als particulier. Aan de andere kant zijn er de ondernemingen waarin wordt belegd. De focus ligt daarbij op Nederland in een internationale, voornamelijk Europese context.

Unieke positie

De VBDO treedt op in het maatschappelijk debat over duurzaamheid. Omdat de VBDO voornamelijk aandeelhouders vertegenwoordigt, voert zij dit debat met beursgenoteerde ondernemingen en institutionele beleggers, zoals pensioenfondsen, verzekeraars en banken. De VBDO's leden bestaan uit een mengeling van verschillende institutionele en particuliere leden. De institutionele leden bestaan uit financiële organisaties, adviseurs, dataproviders en maatschappelijke organisaties. De VBDO heeft als multi-stakeholder-organisatie een unieke positie en vervult vaak een bemiddelende rol tussen de verschillende groepen.

VBDO's activiteiten

De VBDO stimuleert financiële instellingen en beursgenoteerde ondernemingen om meer en beter te presteren op het gebied van duurzaam beleggen als ook om hun eigen bedrijfsvoering te verduurzamen. De VBDO doet dit door onderzoeken en benchmarks uit te voeren. Dit doet zij ook door seminars en conferenties te organiseren gericht op kennisdeling en op het versterken van netwerken op het gebied van duurzaam beleggen en ondernemen. Ook stelt

de vereniging ieder jaar vragen op aandeelhoudersvergaderingen over specifieke duurzame thema's. Engagement is een belangrijk instrument voor de VBDO om bij te dragen aan de verduurzaming van de kapitaalmarkt. Ten slotte biedt de VBDO oplossingen, *lessons learned* en *best practices* aan.

Governance

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de dagelijkse werkzaamheden en de aansturing van de medewerkers ligt bij de directeur, die aan het bestuur de verantwoording aflegt. Het bestuur heeft voornamelijk een toezichthoudende functie en bestuurt op afstand. Op basis van de door de Algemene

Ledenvergadering vastgestelde visie, missie en strategie stelt het bestuur het jaarplan en de daaraan gekoppelde begroting vast. De begroting wordt ter kennisgeving voorgelegd aan de Algemene Ledenvergadering. Het bestuur van de VBDO bestaat uit minimaal drie en maximaal zeven personen, die door de algemene vergadering worden benoemd. Een bestuurslid treedt uiterlijk vier jaar na zijn (her)benoeming af, volgens het vastgestelde rooster van aftreden. Een aftredend bestuurslid is slechts eenmaal herkiesbaar. De vergoedingen van het bestuur worden alleen gegeven op basis van gemaakte onkosten. Het bestuur stelt het rooster van aftreden vast.

Inspraak van leden

De VBDO heeft institutionele en particuliere leden. De leden zijn geïnteresseerd of werkzaam in het veld van duurzaam beleggen en/of duurzaam ondernemen. De vereniging organiseert ieder kwartaal een platformoverleg voor de institutionele beleggers. Nieuwe initiatieven en samenwerkingsverbanden worden besproken. Kennis en ervaring op het terrein van duurzaam beleggen worden uitgewisseld. Tijdens de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering kunnen alle leden van de VBDO vragen stellen en invloed uitoefenen binnen de vereniging.

Internationale netwerken

De VBDO is aangesloten bij een aantal internationale netwerken. Hierdoor draagt de VBDO bij aan de verspreiding van kennis en expertise over duurzaam beleggen en duurzaam ondernemen.

De **Global Sustainable Investment Alliance (GSIA)** is een wereldwijd samenwerkingsverband voor duurzaam beleggen. GSIA brengt regelmatig een rapport

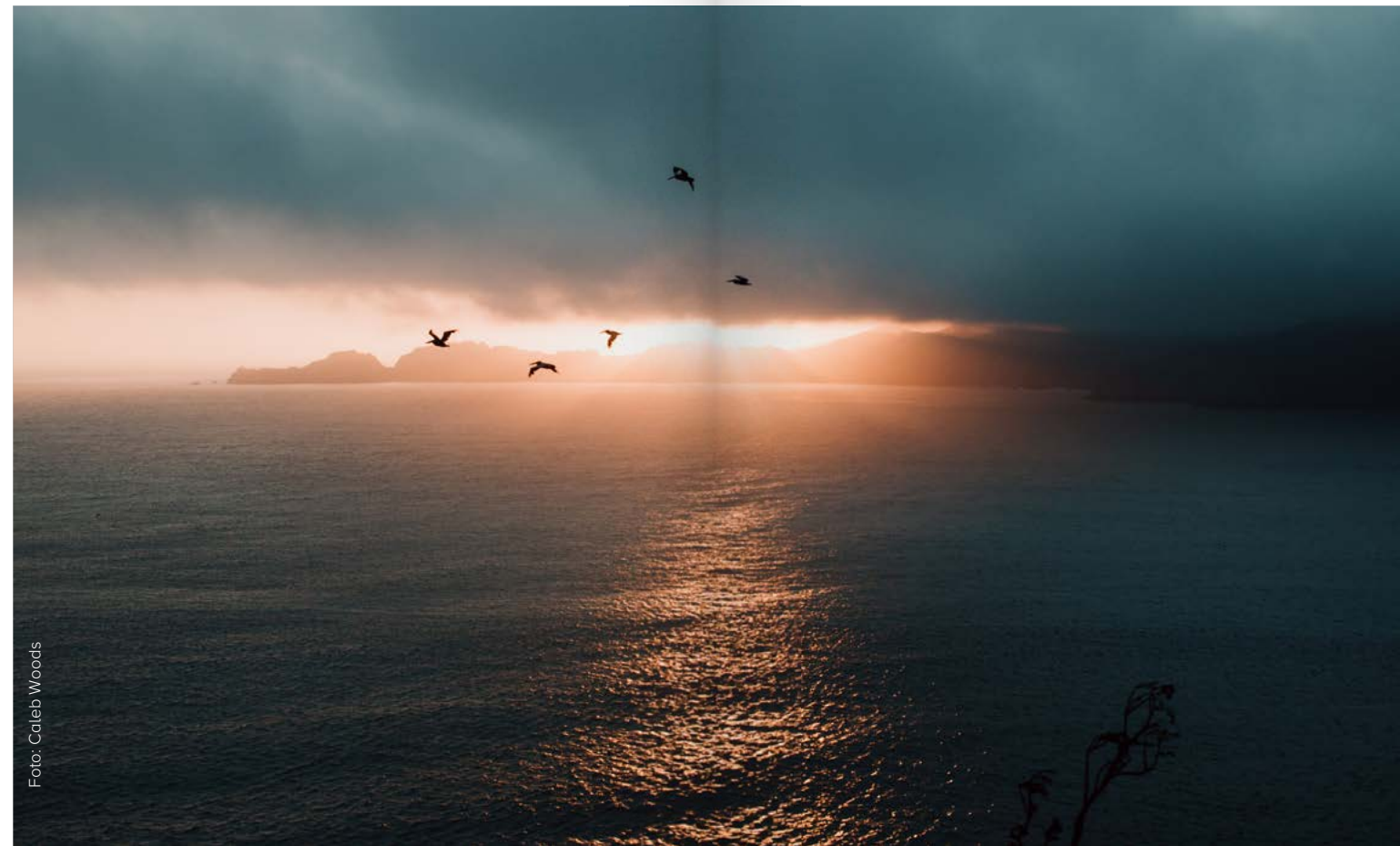

Foto: Caleb Woods

3. De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling

uit over trends binnen de duurzame beleggingsmarkt: het [Global Sustainable Investment Review](#). De VBDO onderhoudt ook nauwe contacten met haar SIF-zusterorganisaties op Europees niveau.

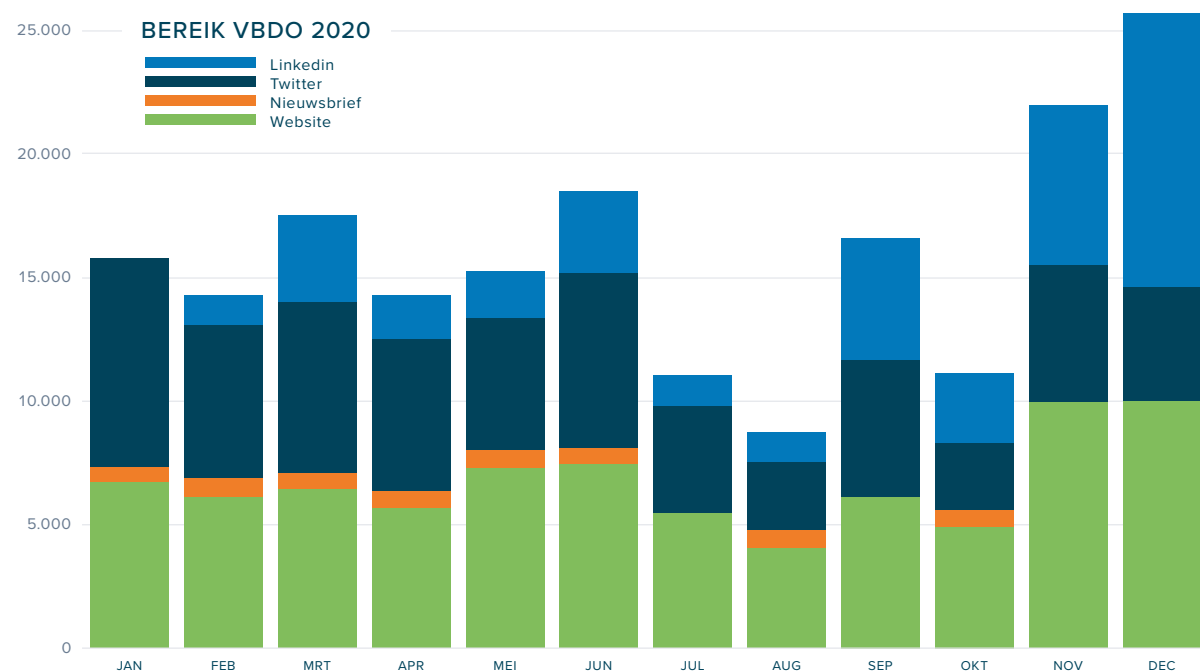
De door de VN geïnitieerde **Net-Zero Asset Owner Alliance (NZAOA)** is een ambitieuze groep van asset owners. De alliantie heeft een publieke toezegging gedaan voor het transformeren van investeringsportefeuilles naar een Net-Zero-uitstoot van broeikasgassen tegen 2050. De alliantie richtte zich in 2021 met name op het versterken met nieuwe asset owners en haar boodschap kracht bijzetten op de COP26 in Glasgow. De VBDO en WWF-NL werken samen om

deze alliantie bij Nederlandse investeerders onder de aandacht te brengen en er een gezamenlijke dialoog over te voeren.

In juni 2021 is de VBDO door [UNEP FI](#) uitgeroepen tot officiële supporter van NZAOA

Media en communicatie BEREIK

In 2020 werd voor het eerst het bereik van de verschillende VBDO-kanalen bijgehouden. De focus qua kanalen ligt met name op de website, nieuwsbrief en LinkedIn. Dit ziet men ook terug in het gerealiseerde bereik.

We zien tussen 2020 en 2021 een groei van het aantal bekeken pagina's op de website van ong. 15%. Het aantal keer dat de nieuwsbrief is gelezen is met 23% toegenomen.

Het bereik op social media is gedaald. Voor Twitter met 32% en voor LinkedIn met 54%. Voor Twitter geldt dat er simpelweg flink minder berichten via dit medium zijn verstuurd en dat het medium zelf sinds 2018 steeds minder gebruikers krijgt. De daling in LinkedIn is verklaarbaar vanuit 1 zeer succesvol bericht uit 2020 dat zorgde voor bijna de helft van het totale bereik dat jaar. Nemen we dit bericht niet mee, dan zien we dat het bereik ongeveer gelijk is gebleven. Wel is het aantal volgers flink gegroeid van ongeveer 1.300 naar 1.700.

PR

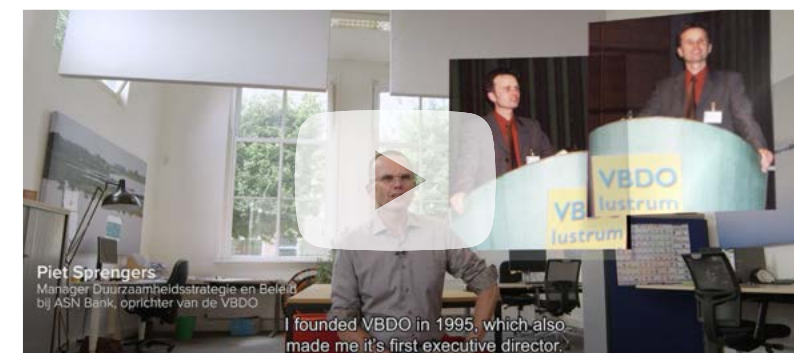
De VBDO is daarnaast ruim 60 keer verschenen in verschillende online en fysieke media, waarvan steeds vaker in landelijke dagbladen zoals Het Financieel Dagblad, de Volkskrant en Algemeen Dagblad.

ONTWIKKELING WEBSITE

In 2020 zijn het [opinie](#) en [webinar](#) gedeelte toegevoegd aan de website. Onder laatst genoemd kunnen de opgenomen webinars worden teruggezien. In 2021

is er een gedeelte voor [podcasts](#) toegevoegd aan de website, alsmede gewerkt aan [verbeterde zoekfunctionaliteit](#).

In 2022 wordt er extra aandacht besteed aan zoekmachine-optimalisatie.

INTRODUCTIEFILM

Ten behoeve van het lustrum dat plaatsvond in november 2021, is er een korte video geproduceerd. In [deze video](#) beschrijven Angélique Laskewitz en enkele vooraanstaande leden de activiteiten van de VBDO en de impact die zij de afgelopen 25 jaar heeft gemaakt.

Het VBDO team

Angélique Laskewitz
Executive Director

Fatima Achouitar
Manager Finance
& Operations

Jacqueline Duiker
Senior Manager Sustainability
& Responsible Investment

Hester Holtland
Senior Project Manager
Sustainability & Responsible
Investment

Xander Urbach
Project Manager Sustainability
& Responsible Investment

Lucienne de Bakker
Project Manager
Responsible Investment

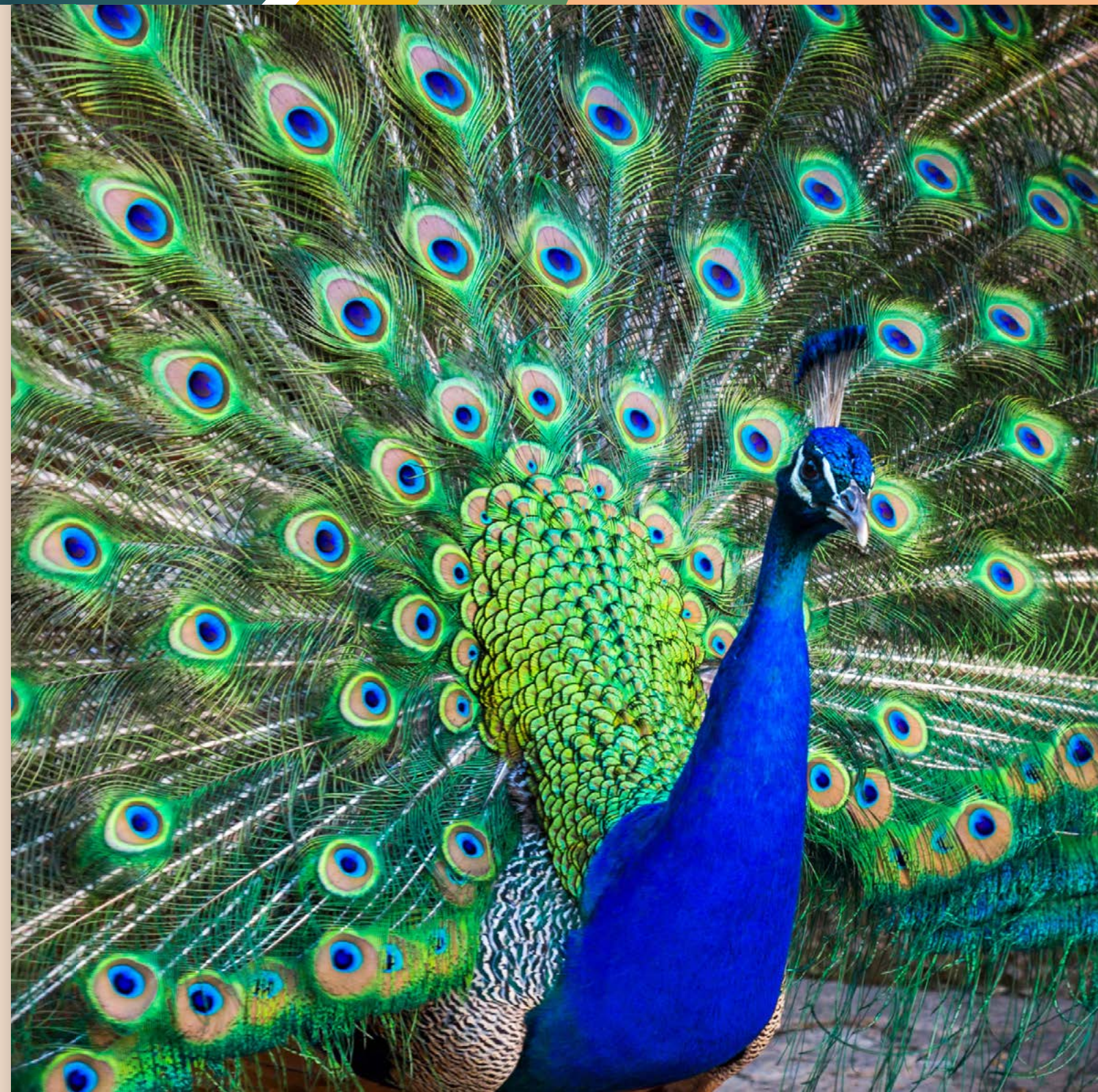
Mart van Kuijk
Project Manager Sustainability
& Responsible Investment

Sara Heinsbroek
Project Manager Sustainability
& Responsible Investment

Olivier Hofman
Manager Communicatie
& PR

Het VBDO bestuur

BESTUURSVORZITTER
J.K.H. van Dam

Datum benoeming: **15 mei 2017**

Einde termijn: **2025 (tweede termijn)**

Werkzaam als: **Principal Director Investment Strategy, PGGM**

PENNINGMEESTER
A. Jansen

Datum benoeming: **20 mei 2020**

Einde termijn: **2024 (tweede termijn)**

Werkzaam als: **Chief Investment Officer, LaatBloei**

RELEVANTE NEVENFUNCTIES

- Bestuurslid/penningmeester Club of Rome – Dutch Association
- Bestuurslid/penningmeester KWS Fonds

BESTUURSLID
K.E.H. Maas

Datum benoeming: **14 mei 2019**

Einde termijn: **2023 (tweede termijn)**

Werkzaam als: **Professor of Accounting & Sustainability, Open Universiteit/ Academic Director Impact Centre Erasmus, Erasmus Universiteit**

RELEVANTE NEVENFUNCTIES:

- Lid Sustainable Finance Lab
- Lid Sustainable PensionInvestment Lab
- Lid Evaluatie Expert Panel FMO
- Lid Bestuur International Association for Business and Society
- Lid Bestuur Sustainability and Environmental Management Accounting Network
- Lid RvA Social Impact Ventures NL

BESTUURSLID
H. Van Eeghen

Datum benoeming: **14 mei 2019**

Einde termijn: **2023 (tweede termijn)**

Werkzaam als: **CEO, Synergos**

RELEVANTE NEVENFUNCTIES

- Bestuurslid twee familiefondsen
- Bestuurslid Peace Jam Europe
- Adviseur WhyDonate
- Adviseur Opportunity Internation

BESTUURSLID
L. Wijnands

Datum benoeming: **14 mei 2019**

Einde termijn: **2023 (eerste termijn)**

Werkzaam als: **Directeur Private Banking & Wealth Management NL, ING**

BESTUURSLID
G.P.M.J. Roest

Datum benoeming: **15 mei 2017**

Einde termijn: **2025 (tweede termijn)**

Werkzaam als: **Pensioenbestuurder, FNV**

RELEVANTE NEVENFUNCTIES

- Lid van de stuurgroep van het IMVB Convenant
- Bestuurslid PMT

4. Activiteiten van de VBDO

De missie van de VBDO is het verduurzamen van de kapitaalmarkt. Daarvoor gebruikt zij de drie eerdergenoemde instrumenten: Engagement, Benchmarks en Thought Leadership.

4.1 ENGAGEMENT

4.1.1 VBDO AVA ENGAGEMENT RAPPORT

AVA-seizoen 2021

VBDO stelt al sinds 1995 vragen op de Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders (AVA's) van beursgenoteerde bedrijven in Nederland. De VBDO doet dit ieder jaar aan de hand van drie prioriteit thema's. In 2021 waren die thema's (gelijk aan 2020) klimaatverandering (klimaatadaptatie), arbeidsomstandigheden in de keten en diversiteit & inclusie.

Net als vorig jaar vonden de AVA's in 2021 volledig online plaats. Aandeelhouders werd daarom veelal verzocht tot het vooraf indienen van hun vragen, waardoor echte interactie tijdens de vergaderingen uitbleef. Om die reden deden Eumedion, VEB en de VBDO in februari 2021 een oproep aan bestuurders, waarin ze verzochten aandeelhouders live de mogelijkheid te geven voor het stellen van vragen en maken van opmerkingen. Bij ongeveer een derde van de bedrijven die de VBDO heeft bezocht in 2021 werden mensen live aan het woord gelaten.

In 2021 zijn er vragen gesteld aan 37 bedrijven. De resultaten van het engagementseizoen zijn opgeschreven in [het AGM Engagement Report 2021 – Setting the pace](#) en op 30 juni gepresenteerd tijdens

het online [AGM Engagement Webinar](#). In bijlage 2 kunt u terug vinden met welke bedrijven de VBDO in gesprek is gegaan.

4.1.2 HUMAN SAMENWERKINGSVERBAND

HUMAN is ons multi-stakeholder platform voor mensenrechten, voorheen in samenwerking met ICCO, PwC en CNV Internationaal onder de titel 'HUMAN'. Het doel van HUMAN is de toepassing van de 'UN Guiding Principles on Business & Human Rights' te bevorderen en investeerders en bedrijven bijeen te brengen." Deze samenwerking is in 2021 voortgezet met EY, ERM en CNV Internationaal.

Op 13 december heeft de VBDO als afsluitende activiteit een webinar waarin we aandacht gaven aan de impact van crises op mensenrechten, verantwoordelijkheden van bedrijven en due diligence in toeleveringsketens. De webinar vond in hybride vorm plaats in de studio van EY.

4.1.3 NET-ZERO ASSET OWNER ALLIANCE (NZAOA)

De NZAOA is een initiatief van de VN en bestaat uit een groep van asset owners die een publieke toezegging hebben gedaan voor het transformeren van investeringsportefeuilles naar een Net-Zero-uitstoot van broeikasgassen tegen 2050. De VBDO en WWF-

NL werken samen om deze alliantie bij Nederlandse investeerders onder de aandacht te brengen en er een gezamenlijke dialoog over te voeren.

Zie voor verdere activiteiten ook 4.3.4 Webinar Net-Zero Asset Owner Alliance (NZAOA).

4.2 BENCHMARKS

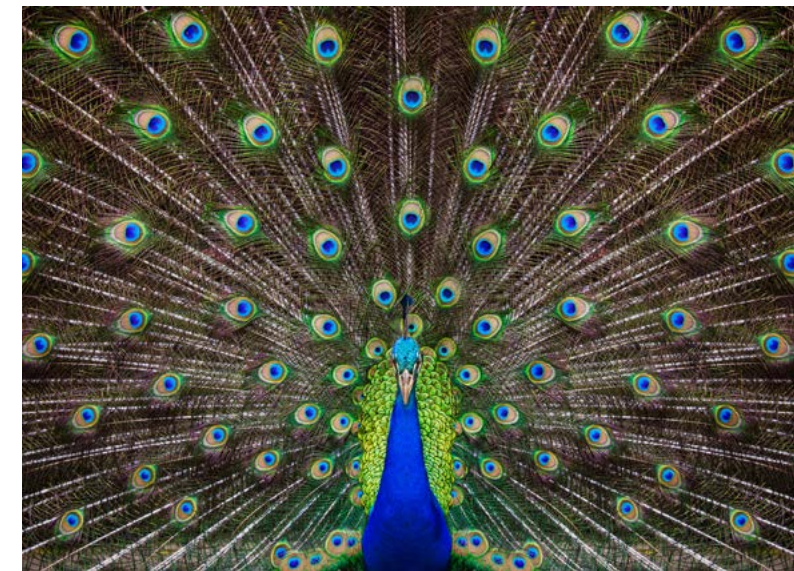
4.2.1 BENCHMARK RESPONSIBLE INVESTMENT BY INSURANCE COMPANIES

In 2021 werd er [een nieuwe editie van de benchmark onder Nederlandse Verzekeraars](#) gepubliceerd.

Athora Netherlands stond in 2017 (onder het merk Zwitserleven) in de benchmark gekenmerkt als meest duurzame verzekeraar. In 2019 was dit a.s.r. Na 4 jaar neemt Athora Netherlands het roer weer over met een totaalscore van 4,5 uit 5. NN pakt een tweede positie en scoort een 4,0, a.s.r. staat op een derde plek met een 3,9.

Een van de belangrijkste resultaten met betrekking tot de sector uit het rapport, is dat twee op de vijf verzekeraars nog geen concreet beleggingsbeleid op dit onderwerp. Uit het rapport blijkt ook dat bijna de helft (48%) van de verzekeraars nog geen gebruik maakt van actief aandeelhouderschap met focus op klimaat, een belangrijk middel voor het veranderen van beleid en activiteiten van bedrijven waarin wordt belegd.

[De publicatie en presentatie van de benchmark](#) vond in hybride vorm plaats bij het Verbond van Verzekeraars in Den Haag.

4.2.2 BENCHMARK RESPONSIBLE INVESTMENT BY PENSION FUNDS

In deze [jaarlijkse benchmark](#) scoorde ABP opnieuw voor derde jaar op rij het hoogst, dit jaar met een score van 4 uit een maximum van 5. ABP wordt op de voet gevolgd door BpfBouw (3,9) en PME (3,6). Pensioenfondsen ING klimt van plek 46 naar 29 en is daarmee de snelste stijger.

Met name opvallend was dat minder dan één op de vijf pensioenfondsen in Nederland een klimaatstrategie heeft met net-zero emissie doelstellingen. Daarmee voldoet de pensioensector nog niet aan het klimaatcommitment dat in 2019 werd afgegeven, 2022 is de deadline.

4. Activiteiten van de VBDO

De publicatie en presentatie van de benchmark vond in hybride vorm plaats bij Achmea IM in Zeist.

4.2.3 TAX TRANSPARENCY BENCHMARK

Uit de 2021 editie van de Tax Transparency Benchmark blijkt dat Nederlandse bedrijven steeds transparanter worden over hun belastingbeleid. Meer dan de helft van de 77 deelnemende bedrijven scoorde ruim 18 punten, uit een maximum van 35. Het dubbele sinds de eerste publicatie van de VBDO benchmark in 2015. Met een recordscore van 32 van de 35 punten werd NN Group voor het derde jaar op rij winnaar van de Tax Transparency Award.

De benchmark werd op 2 december gepresenteerd bij Shell in Den Haag.

4.3 THOUGHT LEADERSHIP

4.3.1 EXPERTSESSIES STOP KINDERARBEID

In samenwerking met Save the Children & Unicef en de coöperatie Work: No Child's Business organiseerden we totaal 3 expertsessies, ter voorbereiding op de themastudie Stop kinderarbeid.

De eerste sessie vond plaats op 11 februari onder Chatham house rules. Tijdens de sessie o.a. werd besproken wat de uitdagingen zijn voor financiële instellingen binnen dit thema; ervaringen van NN IP, open discussies over focus, monitoring en engagement alsmede vervolgstappen m.b.t. wet- en regelgeving.

De tweede sessie vond plaats op 23 september onder Chatham house rules. Tijdens de sessie richtten een aantal experts zich op kinderarbeid in de kobaltsector - aangezien kobalt van cruciaal belang is voor de energietransitie.

De derde en laatste sessie was een open webinar en vond plaats op 16 november. Tijdens het webinar presenteerde VBDO projectmanager Sara Heinsbroek de belangrijkste resultaten uit het rapport over kinderarbeid coöpereren in verantwoord beleggen, onder Nederlandse institutionele beleggers.

4.3.2 DEELNAME SEMINAR MINFIN TAX GOVERNANCE

Naar aanleiding van de publicatie van de essaybundel *Tax governance, maatschappelijke verantwoordelijkheid en ethiek. Tijd voor een code?*, organiseerde het Ministerie van Financiën op 4 maart een seminar over tax governance waarin verschillende betrokken partijen waaronder bedrijfsleven, belastingadviessector, wetenschap, NGO's en Xander Urbach van de VBDO in gesprek gingen over dit thema.

4.3.3 PRODUCTIE SPO TRAININGSVIDEO

Uit de benchmark pensioenfondsen van 2020 bleek een groot tekort aan kennis bij pensioenfondsbesturen. Mede hierom werd ons gevraagd een micro-learning video te produceren i.s.m. SPO, waarin Angélique Laskewitz de basis van duurzaam beleggen en het belang hiervan voor de sector toelicht.

4.3.4 WEBINAR NET-ZERO ASSET OWNER ALLIANCE (NZAOA)

Als onderdeel van de samenwerking met WWF NL, brachten we de Net Zero Asset Owner Alliance (NZAOA) gedurende het hele jaar onder de aandacht binnen ons netwerk.

De NZAOA werkt samen met verschillende initiatieven om aan een norm te werken en streeft naar een portfolio-alignment van 1,5 graden op basis van Science Based Targets voor de korte en lange termijn. Op 18 mei spraken tijdens dit webinar Jacqueline Duyker, projectmanager bij de VBDO en drie deskundigen van UNEP FI respectievelijk WWF NL en IIGCC over de verschillende aspecten van de race naar nul.

4.3.5 WEBINAR ADDRESSING WATER RISK ACROSS ASSET CLASSES

In navolging van de succesvolle webinar in 2020 over klimaatverandering, is er aan ons door DWS gevraagd een vergelijkbaar event te organiseren. Water is een eindige hulpbron, waarvan slechts 2,5% potentieel bruikbaar is voor het leven op aarde. Om te voldoen aan de SDG's die rechtstreeks betrekking hebben op water (SDG 6 en SDG 14), is naar schatting 670 miljard dollar aan jaarlijkse investeringen nodig. Het is ook één van de zes systeemrisico's is die door het World Economic Forum zijn geïdentificeerd en tevens het risico waar de minste vooruitgang op is geboekt. Tijdens dit webinar op 10 juni deelden een aantal deskundigen hun visie op dit onderwerp.

4.3.6 ACHMEA WEBINAR OVER KLIMAAT EN DUURZAAMHEID

Op 3 juni nam Angélique Laskewitz deel aan een panel in deze webinar over klimaat en duurzaamheid, samen met Diederik Samson, Richard Weurding en Liesbeth van der Kruit. Het verslag van dit webinar staat op change.inc.

4.3.7 GRI HIGH-LEVEL POLICY DIALOGUE

Op 29 juni 2021 riep het Global Reporting Initiative (GRI) een dialoog met meerdere belanghebbenden bijeen voor het bespreken van een gemeenschappelijk begrip over de opname van het concept van dubbele materialiteit in de CSRD. Angélique Laskewitz nam deel aan deze dialoog.

4.3.8 CURSUS DUURZAAM BELEGGEN VOOR GROENTJES

Als onderdeel van het duurzame weekend Utrecht (voorheen duurzame week) gaf Olivier Hofman, communicatie & pr bij de VBDO, in samenwerking met Triodos Bank op 10 juli een workshop duurzaam beleggen voor particulieren.

4.3.9 UNCTAD WORLD INVESTMENT FORUM

Op 19 oktober 2021, dag twee van het forum, sprak Angélique Laskewitz over het gebruikmaken van overheids- en institutionele investeringen voor het herstel na de pandemie.

4. Activiteiten van de VBDO

4.3.10 WEBINAR HOW CAN INVESTORS MAKE THEIR NET-ZERO COMMITMENTS WORK?

Met ondersteuning van Legal and General Investment Management organiseerde VBDO op 30 november 2021 een webinar over de kloof tussen net-zero en real-zero en hoe beleggers werk kunnen maken van net zero toezeggingen.

Er werd met concrete voorbeelden toegelicht hoe beleggers dit onderwerp aanpakken (LGIM en Kempen Asset Management) en welke tools (2Dii en TPI) kunnen worden gebruikt om net zero claims daadwerkelijk te ondersteunen.

4.3.11 QED CONFERENCE ON SUSTAINABLE FINANCE

Op 7 december 2021 sprak Angélique Laskewitz op de jaarlijkse QED Conference on Sustainable Finance, over onder andere de CSRD, SFDR en EU Taxonomie.

4.4 VBDO JUBILEUM

Speciale aandacht gaat uit naar de viering van het 25-jarig VBDO jubileum, dat plaatsvond in hybride vorm bij PGGM in Zeist. Het thema van het evenement was Duurzame impact, waarbij sprekers en deelnemers werden uitgedaagd na te denken over vier vragen:

- Wat is de belangrijkste uitdaging op het gebied van duurzaamheid van dit moment?
- Als u een stip op de horizon mag zetten, welke mogelijke oplossing(en) ziet u dan voor u voor deze uitdaging?

- Hoe kunnen bedrijven en beleggers hier nu al een concrete bijdrage aan leveren?
- Welke rol kan of moet de VBDO hierin spelen?

De dagvoorzitter was Dolf Jansen, die op zeer luchtige maar scherpe wijze de ruim 200 online deelnemers meenam door het programma:

- Ontvangst
- Welkomstwoord Piet Sprengers & Angélique Laskewitz;
- Inspirational speaker Farid Tabarki;
- Paneldiscussie Duurzaam beleggen vanuit BNP Paribas, Candriam en NNIP;
- Impact workshops NGO's vanuit WWF NL, WAP, Save the Children en IUCN NL;
- Reflectie vanuit de NGO's;
- Aandeelhouders van de toekomst, lezing door Lisa van der Geer;
- Aandeelhouders van de toekomst, jonge klimaatactivisten in gesprek met pensioenfondsbestuurders als o.a. Corien Wortmann;
- Duurzaam ondernemen, o.a. Paul Polman en Feike Sijbesma;
- Afsluitende woorden door Angélique Laskewitz en Jaap van Dam.

Onze dank nogmaals aan onze sponsors BNP Paribas, Candriam en NNIP voor het mogelijk maken van deze memorabele dag.

Jaarrekening 2021

5.1 BALANS PER 31 DECEMBER (na resultaatbestemming)

	31-12-2021	31-12-2020
	€	€
ACTIVA		
Immateriële vaste activa		
software en licenties	-	-
Materiële vaste activa		
inventaris en apparatuur	1.863	2.627
Financiële vaste activa		
effecten	16.761	10.578
Vlottende activa		
vorderingen		
debiteuren	94.529	34.451
waarborgsom	905	905
voortuitbetaalde kosten en overlopende activa	913	28.743
totaal vorderingen	96.347	64.099
liquide middelen	151.712	291.944
totaal vlottende activa	248.059	356.043
TOTAAL ACTIVA	266.683	369.248
PASSIVA		
Eigen vermogen		
algemene reserve	186.491	198.276
bestemmingsreserve	-	-
Innovatiefonds	-	-
	186.491	198.276
Kortlopende schulden en overlopende passiva		
crediteuren	7.190	9.383
loonheffing en sociale premies	18.671	42.410
omzetbelasting	5.834	5.715
voortuontvangen bedragen	-	76.926
nog te betalen kosten	48.497	36.538
	80.192	170.972
TOTAAL PASSIVA	266.683	369.248

5.2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	WERKELIJK 2021	BEGROOT 2021	WERKELIJK 2020
	€	€	€
BATEN			
contributies	483.844	475.000	457.510
bijdrage innovatiefonds	34.542	30.000	32.363
projectbaten	352.909	450.000	399.946
financiële baten en lasten	2.758	1.000	- 191
diverse baten	718	1.000	545
TOTAAL BATEN	874.771	957.000	890.173
LASTEN			
personeel	706.518	770.000	721.177
reis- en verblijf	2.298	10.000	4.946
communicatie	12.740	20.000	8.721
huisvesting	36.327	37.000	36.467
algemeen	55.804	55.000	48.460
afschrijvingen	1.717	7.000	4.825
projectkosten	71.152	35.000	32.914
TOTAAL LASTEN	886.556	934.000	857.510
RESULTAAT	- 11.785	23.000	32.663
RESULTAATBESTEMMING			
<i>Toegevoegd/ onttrokken aan:</i>			
algemene reserve	- 11.785	23.000	32.663
bestemmingsreserve	-	-	-
TOTAAL RESULTAATBESTEMMING	- 11.785	23.000	32.663

5.3 KASSTROOMOVERZICHT

	2021	2020
	€	€
Liquide middelen begin boekjaar	291.944	223.239
Liquide middelen einde boekjaar	151.712	291.944
AFNAME/TOENAME LIQUIDE MIDDELEN	-140.232	68.705
Kasstroom uit operationele activiteiten:		
Resultaat	- 11.785	32.663
Afschrijvingen	1.717	4.825
	- 10.068	37.488
Veranderingen in werkkapitaal:		
Toename c.q. afname vorderingen	32.248	- 7.604
Toename c.q. afname schulden	90.780	- 24.233
	-123.028	31.837
	-133.096	69.325
Kasstroom uit investeringsactiviteiten:		
Investeringen in immateriële vaste activa	-	-
Investeringen in materiële vaste activa	- 957	- 457
Desinvesteringen in materiële vaste activa	-	-
Investeringen in financiële vaste activa	- 6.183	163
	- 7.136	- 620
AFNAME/TOENAME	- 140.232	68.705

5.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

De jaarrekening is opgesteld conform de richtlijn jaarverslaggeving van ‘Kleine rechtspersonen afdeling C 1 organisaties zonder winststreven’

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING

Immateriële en Materiële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn opgenomen tegen historische aanschafwaarde. De afschrijvingstermijn is 5 jaar.

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen historische aanschaffingsprijs. Het gehanteerde afschrijvingspercentage bedraagt 20% voor inventaris, automatiseringsapparatuur wordt afgeschreven in 3 jaar, derhalve 33,33%. Alle inventaris wordt afgeschreven tot nihil. In het jaar 2021 is voor € 949,- aan nieuwe bedrijfsmiddelen geïnvesteerd. Bedragen boven de € 450,- worden geactiveerd.

Financiële vaste activa

Effecten zijn gewaardeerd tegen marktwaarde op balansdatum.

Onderhanden werk

Het onderhanden werk wordt gewaardeerd tegen de daaraan bestede kosten, zoals werk door derden etc. en de werkelijk bestede uren van het eigen personeel tegen vaste interne tarieven. Verminderd met een eventuele voorziening voor voorzienbare verliezen en in rekening gebrachte (deel-)facturen. Zodra een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het resultaat van het onderhanden werk, worden de opbrengsten en lasten in de winst en verliesrekening verwerkt naar rato van de voortgang van het stadium van voltooiing van het project. (Percentage of Completion). Het stadium van voltooiing van het onderhanden werk wordt bepaald op basis van het percentage van de gemaakte kosten ten opzichte van de meest recente inschatting van de in totaal verwachte kosten.

Overige activa en passiva

De vorderingen, liquide middelen, voorziening, schulden en overlopende activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarde; Waardering van vorderingen geschiedt eventueel onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid, gebaseerd op een individuele beoordeling van de vorderingen.

GRONDSLAGEN VAN RESULTAATBEPALING

Projecten

De kosten van de in deze jaarrekening opgenomen projecten bestaan uit toegerekende directe lasten, overhead en personele lasten. De allocatie van de overhead en personele lasten is berekend op basis van de werkelijk gemaakte uren zoals verantwoord in het urenregistratiesysteem van de VBDO. Op meerjarige projecten wordt - in overleg met de opdrachtgever - jaarlijks het projectresultaat bepaald en aan de opdrachtgever in rekening gebracht.

Bepaling resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen baten en lasten over het boekjaar. De baten worden verantwoord in het verslagjaar waarin deze zijn gerealiseerd. De kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Continuïteit

Het overschot op de staat van baten en lasten over 2021 bedraagt € - 11.785,-, de reserves belopen per 31 december 2021 € 186.491,- positief. De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitveronderstelling.

5.5 VERSCHILLENANALYSE

BALANS

In 2021 is ten laste van de post materiële vaste activa in totaal € 949,- geïnvesteerd voor de de aanschaf van overige computerapparatuur.

De aandelen, die wij aanhouden voor het uitoefenen van stemrecht op de AVA's, zijn in het verslagjaar in waarde toegenomen tot een bedrag van € 16.761,-.

De post debiteuren is in 2021 toegenomen tot een bedrag van € 94.529,-. Er is in het verslagjaar geen voorziening getroffen voor oninbare vorderingen.

De liquide middelen namen met circa € 140.00,- af tot een totaalbedrag van € 151.712,-.

Voor de bestemmingsreserve innovatiefonds is in 2021 van zowel institutionele leden als particuliere leden een totale bedrage van € 34.542,- ontvangen. Met deze bijdrage heeft de VBDO een nieuwe en innovatieve project gefinancierd, waarvoor geen financiering kon worden verkregen. Voor een overzicht van deze projecten en het verloop van de bestemmingsreserve in het boekjaar wordt verwezen naar de toelichting op de balans op pagina 36 van dit jaarverslag.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Evenals voorgaand jaar heeft de groei van de institutionele leden zich ook in 2021 voortgezet. Hierdoor stegen deze contributies met ruim 6% tot een bedrag van € 483.844,-. De bijdrage van € 34.542,- aan de bestemmingsfonds innovatiefonds is licht gestegen.

De externe projectfinanciering daalde met circa 13% ten opzichte van de begroting van 2021 en kwam daarmee uit op een totaalbedrag van € 352.909,-.

Ten opzichte van de realisatie 2020 dalen de totale baten (contributies, projectbaten en overige baten) in het verslagjaar met circa 2% naar een totaalbedrag van € 874.771,-.

De post personeelskosten daalde in het verslagjaar ten opzichte van de realisatie 2020 met 2%. Het percentage aan projecten doorberekende personeelskosten daalde in 2020 met 16% en kwam daarmee uit op een bedrag van € 488.842,-.

De uitgaven voor de post communicatie daalde in 2021 met circa 36% ten opzichte van de begroting. Deze afname werd mede veroorzaakt door de coronacrisis vanwege het niet kunnen organiseren van activiteiten die op de planning stonden.

Ten opzichte van de realisatie 2020 stegen de totale lasten in het verslagjaar met circa 3% naar een totaalbedrag van € 886.556,-.

5.6 TOELICHTING OP DE BALANS

(activa)

IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	ECORGANIZER		TOTAAL
	€		€
Stand per aanvang boekjaar			
aanschafwaarde	20.019		20.019
cumulatieve afschrijving	- 20.019		- 20.019
boekwaarde aanvang boekjaar	-		-
Mutaties in het boekjaar			
investeringen	-		-
desinvesteringen	-		-
afschrijvingen	-		-
totaal mutaties in het jaar	-		-
Stand per ultimo boekjaar			
aanschafwaarde	20.019		20.019
cumulatieve afschrijving	- 20.019		- 20.019
boekwaarde einde boekjaar	-		-
	INVENTARIS	APPARATUUR	TOTAAL
	€	€	€
MATERIËLE VASTE ACTIVA			
Stand per aanvang boekjaar			
aanschafwaarde	10.999	46.015	57.014
cumulatieve afschrijving	- 9.650	- 44.733	- 54.383
Boekwaarde aanvang boekjaar	1.349	1.282	2.631
Mutaties in boekjaar			
investeringen	-	949	949
desinvesteringen	-	-	-
afschrijvingen	- 484	- 1.233	- 1.717
Totaal mutaties in het jaar	- 484	- 284	- 768
Stand per ultimo boekjaar			
aanschafwaarde	10.999	46.964	57.963
cumulatieve afschrijving	- 10.134	- 45.966	- 56.100
stand einde boekjaar	865	998	1.863

5.6 TOELICHTING OP DE BALANS

(activa)

	31-12-2021	31-12-2020
	€	€
FINANCIËLE VASTE ACTIVA		
effecten		
Effectenrekening Rabobank	16.761	10.578
	16.761	10.578
VLOTTENDE ACTIVA		
debiteuren		
uitstaande vorderingen	94.529	34.451
af: voorziening oninbaar	-	-
	94.529	34.451
waarborgsom		
TNT depot bedrag	905	905
vooruitbetaalde kosten en overlopende activa		
nog te ontvangen interest	-	1
diverse vooruitbetaalde kosten	913	28.742
	913	28.743
LIQUIDE MIDDELEN		
ING betaalrekening	53.160	25.416
ING inbedrijfrekening	28	28
Rabobank rekening-courant	440	629
Rabobank beleggersrekening	920	2.125
Rabobank bedrijfsspaarrekening	104	1.104
ASN sparen zakelijk	97.060	262.642
	151.712	291.944

Alle liquide middelen zijn direct opeisbaar.

5.6 TOELICHTING OP DE BALANS

(passiva)

EIGEN VERMOGEN	01.01.2021				31.12.2021
	Stand	Toevoeging	Onttrekking	Mutatie 2021	Stand
Algemene reserve	€ 198.276	€ - 11.785		€ - 11.785	€ 186.491
Bestemmingsreserve					
Innovatiefonds	-	€ 34.542	€ 34.542	-	
	€ 198.276	€ 22.757	€ 34.542	€ - 11.785	€ 186.491

De algemene reserve heeft ten doel de continuïteit van de organisatie voor een langere periode te waarborgen. Voor de omvang van deze reserve hanteert het bestuur een normering, die gelijk is aan de helft van de voor dat jaar begrootte personeels-en huisvestingskosten.

Voor 2021 kan de omvang van de algemene reserve becijferd worden op een bedrag van € 400.000,-; aan het einde van het boekjaar en na verwerking van het resultaat komt deze reserve uit op een bedrag van € 186.491,-.

In 2021 hebben zowel de institutionele- als de particuliere leden een extra financiële bijdrage geleverd aan de bestemmingsreserve Innovatiefonds. In totaal is voor het Innovatiefonds een bedrag van € 34.542,- ontvangen; De bestedingen in het boekjaar bedragen € 38.789,-. Uit het Innovatiefonds is in 2021 het volgende project gefinancierd:

PROJECT	OMSCHRIJVING	Totale projectkosten	T.l.v. Innovatiefonds
21.893	podcasts	€ 38.789	€ 34.542
		€ 38.789	€ 34.542

KORTLOPENDE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA	31-12-2021	31-12-2021
	€	€
<i>Crediteuren</i>		
Nog te betalen facturen	7.190	9.383
<i>Loonheffing en sociale premies</i>		
Aangifte loonheffing december	18.671	42.410
<i>Omzetbelasting</i>		
Aangifte omzetbelasting 4e kwartaal	5.834	5.715
<i>Vooruitontvangen bedragen</i>		
Projectbaten vooruit ontvangen	-	76.926
<i>Nog te betalen kosten</i>		
Reservering vakantiegeld, verlofdagen	43.391	31.121
Accountant jaarcontrole	5.106	5.421
	48.497	36.542

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Er is een huurcontract afgesloten t.b.v. Pieterstraat 11 te Utrecht.

In 2021 bedroeg de huur € 8.375,- per kwartaal; de maand september is huurvrij.

Het huurcontract is stilzwijgend verlengd.

5.7 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	WERKELIJK 2021	BEGROOT 2021	WERKELIJK 2020
	€	€	€
BATEN			
<i>contributies</i>			
particulieren	14.113	15.000	14.623
institutionele leden	469.731	450.000	442.887
bijdrage Innovatiefonds	34.542	30.000	32.363
financiële baten en lasten	2.758	1.000	-191
diverse baten	718	1.000	545
	521.862	497.000	490.227
ACTIVITEITEN BATEN	352.909	450.000	399.946

Hieronder volgt een specificatie van de baten van de in 2021 en 2020 gereedgekomen projecten.

De baten hebben betrekking op de in die jaren aan afnemers van onze diensten gefactureerde bedragen.

PROJECTEN			
Benchmarks	112.459		159.438
Kennisoverdracht	235.450		218.255
Engagement	5.000		22.253
TOTALE ACTIVITEITEN BATEN	352.909	450.000	399.946

5.7 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	WERKELIJK 2021	BEGROOT 2021	WERKELIJK 2020
LASTEN	€	€	€
<i>personeel</i>			
salarissen	542.610		593.596
sociale lasten	83.514		89.729
pensioenen	50.245		49.614
overige personeelskosten	30.149		21.976
WAZO uitkering	-		- 33.738
	<u>706.518</u>	<u>497.000</u>	<u>490.227</u>

In 2021 waren er gemiddeld 8,8 FTE's werknemers in loondienst (2020 : 8,8 FTE's).
Onder de post salarissen is ook een bedrag van € 10.114,- opgenomen uit hoofde van verstrekte stagevergoedingen.

<i>reis- en verblijf</i>	<u>2.298</u>	<u>10.000</u>	<u>4.946</u>
<i>communicatie</i>			
Nieuwsbrieven en publicaties	3.251		3.473
websites	3.642		3.478
overige communicatie	5.847		1.769
	<u>12.740</u>	<u>20.000</u>	<u>8.721</u>
<i>huisvesting</i>			
huur kantoor	30.708		30.708
servicekosten	5.264		5.264
overige huisvesting	355		495
	<u>36.327</u>	<u>37.000</u>	<u>36.467</u>
<i>algemeen</i>			
kantoor	35.201		32.363
accountant	8.585		7.744
administratie	4.096		3.857
bestuur en raad van advies	-		-
overige algemene kosten	7.922		4.496
	<u>55.804</u>	<u>55.000</u>	<u>48.460</u>

Het bestuur heeft in 2021 geen aanspraak gemaakt op de reguliere onkostenvergoeding.

<i>afschrijvingen</i>			
inventaris	484		724
apparatuur	-		3.135
immateriële vaste activa	1.233		4.004
	<u>1.717</u>	<u>7.500</u>	<u>7.863</u>

5.8 BEGROTING 2022

	BEGROTING 2022	REALISATIE 2021	BEGROTING 2021
BATEN	€	€	€
Contributies institutioneel	485.000	469.731	460.000
Contributies particulier	15.000	14.113	15.000
Bijdragen Innovatiefonds	33.000	34.542	30.000
Financiele baten en lasten	1.000	2.758	1.000
Projectbaten	450.000	352.909	450.000
Overige baten	1.000	718	1.000
totaal	<u>985.000</u>	<u>874.771</u>	<u>957.000</u>

<i>LASTEN</i>			
Projectlasten kosten incl personeel	585.000	488.842	585.000
Personeel	795.000	706.518	770.000
doorrek naar project	- 550.000	- 417.690	- 550.000
Reis en verblijf	10.000	2.298	10.000
Communicatie	20.000	12.740	20.000
Huisvesting	37.000	36.327	37.000
Algemeen	58.000	55.804	55.000
Afschrijvingen	5.000	1.717	7.000
	<u>960.000</u>	<u>886.556</u>	<u>934.000</u>
TOTAAL	<u>25.000</u>	<u>- 11.785</u>	<u>23.000</u>

Ondertekening bestuur

Bestuursverslag en jaarrekening zijn vastgesteld op 23 mei 2022

J.K.H. van Dam
Bestuursvoorzitter

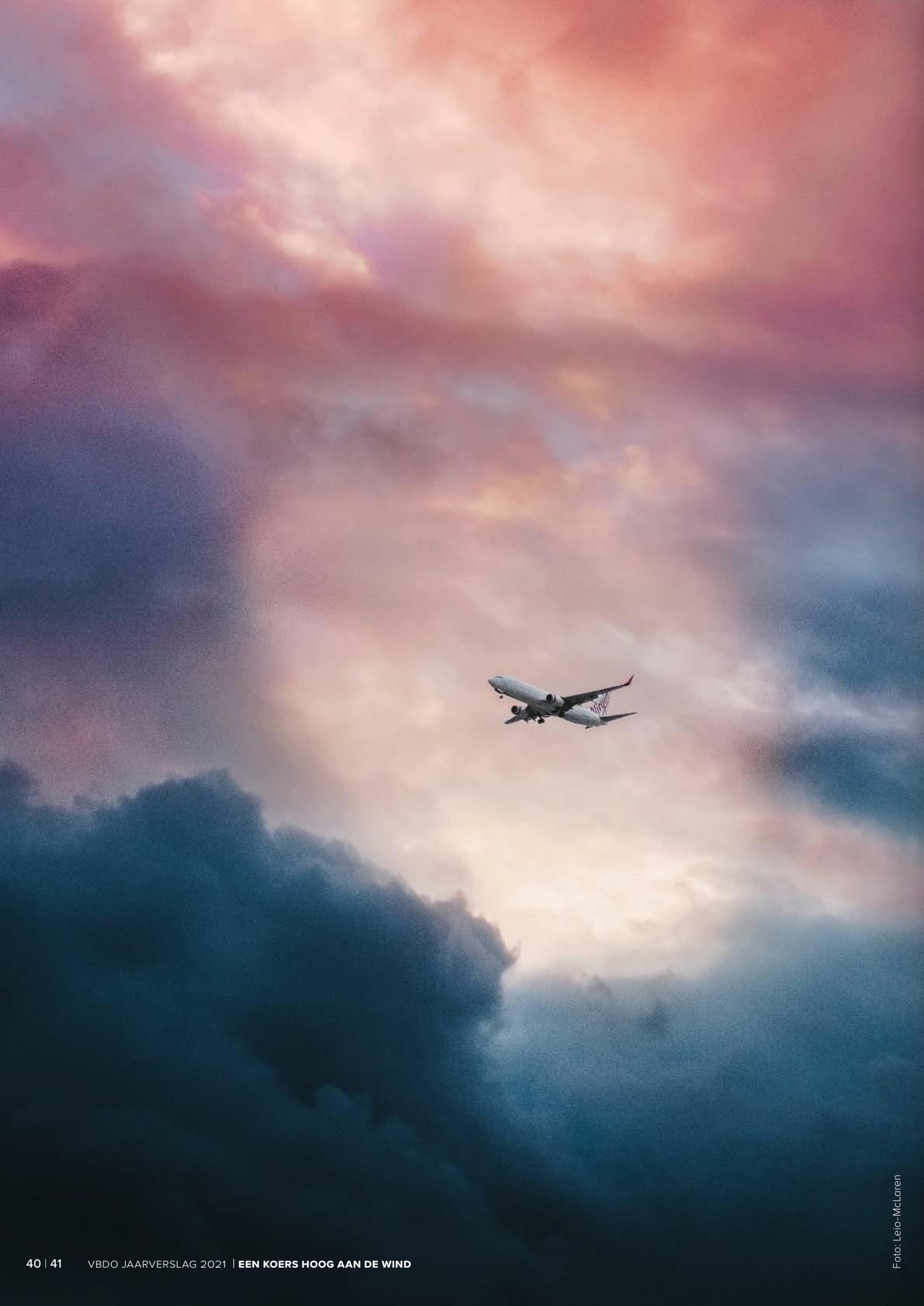
A. Jansen
Penningmeester

L. Wijnands
Bestuurslid

G.P.M.J. Roest
Bestuurslid

K.E.H. Maas
Bestuurslid

H. van Eeghen
Bestuurslid

Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling
Pieterstraat 11
3512 JT UTRECHT

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine organisaties-zonder-winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021 (met een balanstotaal van € 266.683);
2. de staat van baten en lasten over 2021 (met een resultaat van € 11.785 negatief); en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Dit betreft:

- het bestuursverslag (pagina 5 tot en met 27);
- begroting 2022;
- hoofdstuk 7 Duurzame bedrijfsvoering;
- bijlage 1: Institutionele leden 2021;
- bijlage 2: Engagement met beursgenoteerde bedrijven;
- bijlage 3: Milieubelasting en achtergronden berekening;
- bijlage 4: GRI Index.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van RJ-Richtlijn C1 Kleine organisaties-zonder-winststreven is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJ-Richtlijn C1 Kleine organisaties-zonder-winststreven.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine organisaties-zonder-winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Was getekend te Sliedrecht, 23 mei 2022.

With accountants B.V.
P. Alblas RA

Bijlage

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2021 van Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

7. Duurzame bedrijfsvoering

In dit hoofdstuk beschrijven we de sociale prestaties en milieuaspecten. De VBDO richt zich daarbij op de materialiteit van de sociale en milieu-indicatoren. De prestaties die in dit hoofdstuk staan, zijn betrekkelijk. Een verandering in de aantal FTE's heeft significante gevolgen voor de relatieve prestaties van de organisatie.

7.1 SOCIALE PRESTATIES

Werknemers

In 2021 waren er gedurende het jaar negen medewerkers, waarvan acht met een vast contract, werkzaam bij de VBDO. Een volledige werkweek bedraagt 36 uur. In totaal waren er 8,75 fte's werkzaam gedurende het gehele jaar. Ten opzichte van het voorgaande jaar is dit ongeveer gelijk gebleven.

Diversiteit

De VBDO vindt het belangrijk dat er een goede balans is tussen mannelijke en vrouwelijke werknemers. In 2021 waren er drie mannen en zes vrouwen werkzaam bij deze organisatie.

Stagiaires en vrijwilligers

In 2021 werkten er zeven stagiaires bij de VBDO. De stages duurden 3 tot 6 maanden. Er werkten 25 vrijwilligers mee voor de research en de bezoeken aan de aandeelhoudersvergaderingen. Stagiairs en vrijwilligers ontvangen een onkostenvergoeding.

Secundaire arbeidsvoorwaarden

De secundaire arbeidsvoorwaarden voor de betaalde medewerkers zijn:

- Bijdrage in pensioen
- Flexibele werktijden
- Een vergoeding voor woonwerk verkeer

De inschaling en beloning vinden plaats volgens de systematiek van Hivos.

Intern overleg

Een keer in drie weken is er een teammeeting met alle vaste medewerkers van de VBDO. Verder is er twee per jaar een strategisch overleg met bestuur en team. Daarnaast vindt er één keer per jaar een beoordelingsgesprek plaats. De directeur voert dit gesprek met de medewerkers en het bestuur met de directeur.

Verzuim

Het ziekteverzuim bedroeg in 2021 gemiddeld 0,1 procent. In 2020 was dit ook 0,1 procent. Het percentage ziekteverzuim wordt berekend door het aantal uren ziekteverzuim te delen door het totaal aantal contracturen.

Uitbesteed werk

In 2021 werden de volgende werkzaamheden uitbesteed:

- **Vormgeving en druk publicaties**
Wim Dijkers, te Breukelen
- **Netwerkbeheer, automatisering**
Fixar, Alkmaar
- **Kantoorartikelen en kopieerpapier**
Viking, Venlo
- **Verhuur en onderhoud pand**
C.N. van der Brugge, Utrecht
- **Salarisadministratie**
Zweers & Wijbenga, Utrecht
- **Accountantscontrole**
WITh Accountants, Sliedrecht
- **Ontwerp en vormgeving www.vbdo.nl**
Haicu webdesign, Utrecht

- Adviseur pensioenen en werknemersverzekeringen
APS Pensioenteam
- Uitvoering Pensioenen
Zwitserleven

De VBDO is bewust in de keuze van haar leveranciers omdat deze moeten bijdragen aan de eisen die de VBDO zichzelf stelt op sociaal- en milieugebied (bijvoorbeeld: het leveren van kringlooppapier). We geven de voorkeur aan leveranciers die affiniteit hebben met de duurzame doelstellingen van de VBDO.

7.2 MILIEUPRESTATIES

Milieu-effecten

De VBDO draagt bij aan de uitstoot van CO₂ voornamelijk door energiegebruik (gas en elektriciteit) en transport. Andere vormen van milieubelasting als gevolg van de kantooractiviteiten zijn materiaalgebruik (voornamelijk papier), watergebruik en afvalproductie. Deze zijn wegens een beperkte materialiteit niet meegenomen in dit rapport.

CO₂-emissies als gevolg van kantoor gebonden energiegebruik

De CO₂- emissies als gevolg van kantoor gebonden energiegebruik zijn afkomstig uit gasgebruik (verwarming) en elektriciteitsgebruik.

CO₂-emissies als gevolg van transport

Voor een bepaling van de omvang van het transport zijn de aan de VBDO gerelateerde werkkilometers meegerekend (woonwerk verkeer en externe afspraken van directie en medewerkers), alsmede de afstand die is overbrugd voor het bijwonen van internationale afspraken. Het kilometerverbruik van bezoekers, of door de VBDO ingeschakelde onderzoekers van andere organisaties, wordt buiten beschouwing gehouden. Bus-, tram- en taxivervoer naar bestemmingen in grote steden (meestal aansluitend op treinreis) zijn dit jaar ook meegenomen.

In 2021 werden per trein minder kilometers afgelegd dan in 2020. Het aantal kilometers met de auto en het vliegtuig is in het verslagjaar afgenomen.

CO₂-EMISSIONS VAN KANTOORGEBOINDEN ENERIEVERBRUIK IN 2021

	Hoeveelheid (GJ/jaar)	CO ₂ emissie (kg/jaar)
Gasgebruik	66,8	3150
Elektriciteitsgebruik	53,2	2770
Totaal	120,0	5920

CO₂-EMISSIONS VAN KANTOORGEBOINDEN ENERIEVERBRUIK

Totaal	2021	2020	2019	2018	2017	2016
GJ	120	120	120	120	120	119
Kg CO ₂	5.920	5.920	5.920	5.920	5.920	7.463

Duurzame bedrijfsvoering

Vanaf 2018 hebben we de berekening van de uitstoot van vliegreizen verdeeld in korte, middel en lange afstandsvluchten (o.b.v. emissiefactoren van co2e-missiefactoren.nl). Dit geeft een waarheidsgetrouwer beeld van de emissies en verklaart de daling in kg CO₂ ten opzichte van 2018.

CO₂-emissies totaal

Sinds 2001 is een vrijwel klimaatneutrale bedrijfsvoering bereikt, door de CO₂-uitstoot te compenseren

met de aanschaf van CO₂-credits. De bijdrage van de VBDO wordt geïnvesteerd in klimaatprojecten, zoals de aanschaf van cookstoves in Oeganda. Deze projecten zorgen voor een onafhankelijk gecontroleerde vermindering van CO₂ in de atmosfeer. De CO₂-credits zijn gecrediteerd op de CO₂-rekening van de VBDO. Het CO₂-rekeningafschrift is opgenomen in dit jaarverslag. Meer informatie hierover vindt u op: www.climateneutralgroup.nl.

CO₂-EMISSIONS VAN TRANSPORT IN 2020

	Afstand (km/jaar)	CO ₂ emissie (kg/jaar)
Trein	44.856	306
Auto	3.944	2.037
Vliegtuig	34.202	21.592
Totaal	83.002	23.935

CO₂-EMISSIONS VAN TRANSPORT

Totaal	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Km	48.560	83.002	216.944	203.378	186.280	144.610
Kg CO ₂	3.544	23.935	18.452	22.048	33.890	5.382

CO₂-EMISSIONS IN KG PER JAAR

	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Energiegebruik	5.920	5.920	5.920	5.920	5.920	7.463
Transport	3.544	23.935	18.452	22.048	33.890	5.382
Totaal	9.464	29.855	24.372	27.968	39.810	12.845
Totaal per fte	1.081	3.393	2.649	2.492	4.599	1.062

Certificaat

Nummer 91440

Dit certificaat is het bewijs dat

VBDO

12 ton CO₂-equivalenten heeft gecompenseerd met Gold Standard cooking stove projecten.

Compensatie vindt plaats middels de speciaal door Climate Neutral Group geselecteerde duurzame energieprojecten.

Met deze projecten wordt elders CO_{2eq}-uitstoot teruggebracht. Wij selecteren onze projecten altijd op de bijdrage die zij leveren aan de ontwikkeling van de lokale bevolking en regio.

Ontwikkelingen zoals: werkgelegenheid, kennisoverdracht, gezondheidsverbetering, stimulering van de eigen economie en lokale milieuverbeteringen.

René Toet
Managing Director
Utrecht, 28/04/2022

Climate Neutral Group

KLEINE INZICHTEN | GROTE OPBRENGSTEN

Bijlage 1

Institutionele leden 2021

ASR	FMO	CEM Benchmarking Inc.
Triodos Bank	AXA IM	Profundo
Aegon AM	Aberdeen Standard Investments	Financial Assets
ABN AMRO MP	Amundi	Pensioenfederatie
Rabobank	BPF Schilders	Zwitserleven
Achmea	St. Pensioenfonds SNS Reaal	Verbond van Verzekeraars
NN Group	Pensioenfonds TNO	FNV
Robeco AM	St. Algemeen Pensioenfonds	WNF
Actiam (Vivat)	Unilever	Unicef
ASN Bank (SNS Bank)	BPF Bakkers	Fonds 1818
ING	Trillium Asset Management	CNV International
ABP Bestuursbureau	Klaverblad Verzekeringen	Prins Bernhard Cultuurfonds
BPF Landbouw	Candriam	Fair Impact
BPF Detailhandel	InsingerGilissen Bankiers	Prot. Gemeente Leiderdorp
BNP IP Nederland	Storebrand Asset Management	IUCN
BNP Corporate & Inst. Banking	Fair Capital Partners	CDP
BNP Securities Services	Ansvar Verzekeringen	Equileap
DSM Pension Services	PwC Advisory	Oikocredit Nederland
Pensioenfonds Werk - en	KasBank NV.	WAP
Reintegratie	ERM	V-Square Management LLC
Blackrock IM	Vigeo Eiris	Pensioennavigator
Deutsche bank	Sustainalytics	Save the children
PFZW	Velthuyse & Mulder	
PME	IBS Capital Allies	
Legal and General	Bank Ten Cate Cie.	
KPN Pensioenfonds	MSCI	
PGB	Morningstar	
Alliance Bernstein	DegroofPetercam AM	
Fidelity Nederland	Clarity AL Europe S.L.	

Bijlage 2

Engagement met beursgenoteerde bedrijven

Financial Sector

ABN Amro
ING group
Aegon
a.s.r.
NN group
Van Lanschot Kempen

Industry

Heijmans
Royal BAM Group
Aalberts
Corbion
DSM
ArcelorMittal
Boskalis
Shell
Vopak
AkzoNobel

Technology & Electronics

ASML
Philips
TKH Group
ASM International
Signify
PROSUS
Adyen

Food, Beverage & Retail

Sligro
Ahold-Delhaize
Heineken
Wereldhave
Unilever
Unibail-Rodamco-Westfield

Services

Randstad
SBM Offshore
PostNL
Wolters Kluwer
Fugro
Arcadis
KPN
Takeaway.com

Bijlage 3

Milieubelasting en achtergronden berekening

Bijlage 4

GRI-index

CO2-emissies

De CO2-emissies van het kantoorgebonden energiegebruik zijn als volgt berekend:

Gas: verbruik op basis van eindafrekening gasleverancier; 1000 m³ gas = 31,65 GJ primaire energie; 1 GJ primaire energie (gas) = 56,0 kilogram CO2

Elektriciteit: verbruik op basis van eindafrekening elektriciteitsleverancier; duizend kWh elektriciteit = 3,6 GJ / 0,4 (40 procent rendement elektriciteitsopwekking) = 9 GJ; 1 GJ primaire energie (elektriciteit) = 70,8 kilogram CO2 De CO2-emissies van transport zijn berekend aan de hand van de volgende gemiddelde omrekeningsfactoren:

Trein: gemiddeld 0,04 (0,02-0,06) kilogram CO2 per persoon per kilometer

Vliegtuig (korte afstanden): 0,15 (0,11-0,18) kilogram CO2 per persoon per kilometer

Vliegtuig (lange afstanden): 0,10 (0,08-0,11) kilogram CO2 per persoon per kilometer

Auto: 0,19 (0,12-0,26) kg CO2 per autokilometer (middelmaat auto, benzine, één persoon per auto, korte afstanden tot ongeveer 150 kilometer)

Papier

Het papierverbruik wordt berekend met behulp van de volgende formule: [papierverbruik 2019] = [voorraad kilogram papier per 01-01-2019] + [inkoop kilogram papier gedurende 2019] - [voorraad kilogram papier per 01-01-2020].

Emissies en klimaat-effecten van transport

Voor spitsverkeer buiten de stad (korte afstand < 100 km) geldt dat de CO2-emissie van het openbaar vervoer ongeveer 20 procent is in vergelijking met auto's bij een bezettingsgraad van één persoon per auto. Zelfs als er drie personen in een auto zitten, zijn de CO2-emissies per reizigerskilometer van de auto nog steeds groter dan die van het openbaar vervoer. Het klimaat-effect van vliegtuigen is groter dan de uitstoot van CO2 alleen doet vermoeden. Ook de op grote hoogte uitgestoten waterdamp en NOx hebben een klimaat-effect. De meest waarschijnlijke schatting is dat het klimaat-effect van de luchtvaart ongeveer 2,7 keer zo groot is als het klimaat-effect van de CO2-uitstoot alleen. Dit betekent dat het klimaat-effect van een vliegtuig per reizigerskilometer gemiddeld ongeveer vijfmaal zo groot is als dat van de gemiddelde autopassagier. Zelfs ten opzichte van een alleen rijdende automobilist is het klimaat-effect van een gemiddelde vliegtuigpassagier groter. De trein bleek zowel op korte als langere afstand het minst vervuilende vervoermiddel. Doordat de VOS en NOx emissies van elektriciteitscentrales bijna nul zijn, steekt de trein ook op dit onderdeel gunstig af ten opzichte van auto en vliegtuig. Bij een snelheid van auto's boven de 120 km/uur nemen de emissies onevenredig snel toe.

OMSCHRIJVING			PAGINA
Strategie en analyse			
G4-1	102-14	Visie en strategie	Voorwoord
Profiel van de organisatie			
G4-3	102-1	Naam van de organisatie	Voorwoord
G4-4	102-2	Belangrijkste merken, producten en diensten	1 Directieverslag
G4-5	102-3	Locatie van het kantoor	Binnenzijde cover
G4-6	102-4	Landen waarin de activiteiten plaatsvinden	1.2 Activiteiten en instrumenten
G4-7	102-5	Rechtsvorm	Binnenzijde cover
G4-8	102-6	Afzetmarkt	3 De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling
G4-9	102-7	Omvang van de organisatie	Het VBDO team, Het VBDO bestuur
G4-10	102-8	Aantal werknemers naar type arbeidscontract en gender	-
G4-11	102-41	Percentage werknemers betrokken in collectieve arbeidsvoorwaarden onderhandelingen	-
G4-12	102-9	Toeleveringsketen	-
G4-13	102-10	Significante veranderingen tijdens verslagperiode	-
G4-14	102-11	Voorzorgsbenadering	2.6 Toekomstverwachting
G4-15	102-12	Lijst van extern ontwikkelde verklaringen en principes	1.3 Omgeving
G4-16	102-13	Lidmaatschappen van nationale en internationale associaties en 12 belangenorganisaties	3.5 Internationale netwerken

Bijlage 4

GRI-index

Materialiteitsaspecten en afbakening			
G4-17	102-45	Lijst van geconsolideerde financiële gegevens	5 VBDO en financiën
G4-18	102-46	Proces voor het bepalen van de inhoud van het rapport	6 Duurzame bedrijfsvoering
G4-19	102-47	Lijst van onderwerpen van materieel belang	6 Duurzame bedrijfsvoering
G4-20	103-1	Afbakening van de onderwerpen van materieel belang binnen de organisatie	6 Duurzame bedrijfsvoering
G4-21	103-2	Afbakening van de onderwerpen van materieel belang buiten de organisatie	6 Duurzame bedrijfsvoering
G4-22	102-48	Uitleg over de gevolgen van eventuele herformuleringen van eerder verstrekte informatie	-
G4-23	102-49	Significante veranderingen ten opzichte van reikwijdte en afbakening van vorige rapportages	-
Betrokkenheid stakeholders			
G4-24	102-40	Lijst van stakeholders	Bijlage 1
G4-25	102-42	Inventarisatie en selectie van stakeholders	3.4 Inspraak van leden
G4-26	102-43	Aanpak om stakeholders te betrekken	4 Activiteiten van de VBDO
G4-27	102-44	Voornaamste reacties van stakeholders	4 Activiteiten van de VBDO
Reikwijdte van het verslag			
G4-28	102-50	Verslagperiode	1 Directieverslag
G4-29	102-51	Datum van het vorige jaarverslag	1 Directieverslag
G4-30	102-52	Verslagleggingscyclus	1 Directieverslag
G4-31	102-53	Contactpunt voor vragen over het verslag	Voorwoord
G4-32	102-54/55/56	De gekozen 'in overeenstemming met'-optie	Voorwoord
G4-33	102-56	Externe betrouwbaarheidsverklaring	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.

Bestuur			
G4-34	102-18	De bestuursstructuur van de organisatie	3 De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling
Ethiek en Integriteit			
G4-56	102-16	Toepasselijke waarden en formele gedragcodes	-
Economische prestaties			
G4-EC1	201-1	Rekening van baten en lasten 22-34 van financieel overzicht	5 VBDO en financiën
Milieuprestaties			
G4-EN15	305-1	Directe uitstoot broeikasgassen	6 Duurzame bedrijfsvoering
G4-EN31	305	Gecertificeerde CO ₂ -compensatie	Afdruk certificaat climate neutral group
Sociale prestaties			
G4-LA11	401-1	Percentage werknemers met regulier functioneringsgesprek	6 Duurzame bedrijfsvoering
G4-LA6	403-2	Letsel-, beroepsziekte, uitvaldagen en verzuimcijfers van personeel 39 Ziekteverzuim in 2018	6 Duurzame bedrijfsvoering
G4NGO9	-	Intern klachtenmechanisme	6 Duurzame bedrijfsvoering

